

**ECONOMIC PROBLEMS
OF THE DEVELOPMENT
OF INDUSTRIAL ENTERPRISES**

<https://doi.org/10.15407/econindustry2026.02.061>

УДК 330.322:658.15

JEL: G31, O16

Людмила Вікторівна ЮРЧИШЕНА, д-р екон. наук, доцент

E-mail: l.yurchishena@donnu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-5904-0758>

Олена Анатоліївна КАБАРОВСЬКА, здобувачка

E-mail: kabaroolena@icloud.com; <https://orcid.org/0009-0009-5544-3814>

Донецький національний університет імені Василя Стуса

вул. 600-річчя, 21, м. Вінниця, 21000, Україна

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

У статті розкрито засади оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств вугледобувної галузі в умовах воєнного стану. Інвестиційний потенціал розглянуто як здатність трансформувати фінансові, виробничі та трудові ресурси у фінансову стійкість, операційну безперервність, модернізацію виробничої бази та відновлення інвестиційної активності. На основі аналізу чистого доходу, чистого прибутку, чистої рентабельності продажів і рентабельності активів за 2021—2025 рр. виявлено ключові обмеження його реалізації. Запропоновано концептуальний підхід до реалізації інвестиційного потенціалу підприємств вугледобувної галузі в умовах воєнного стану за базовим, операційним і стратегічним рівнями.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, фінансові ресурси, чистий дохід, чистий прибуток, воєнні ризики, фінансова стійкість, інвестиційні рішення.

В умовах тривалої війни та макроекономічної нестабільності, у яких функціонує економіка України, питання збереження та відтворення інвестиційного потенціалу набуває критичного значення для стратегічних галузей промисловості. Добувна галузь, зокрема видобуток коксівного вугілля, є фундаментом для металургійного комплексу, а отже, і для валютних надходжень та обороноздатності держави. Руїнування логістичних ланцюгів, прямі втра-

ти активів, вплив кадрів і високий рівень невизначеності суттєво трансформують підходи до управління інвестиційною діяльністю.

Класичні моделі інвестування, орієнтовані на максимізацію дохідності в довгостроковій перспективі, поступаються місцем стратегіям виживання та адаптації, де пріоритетом стає ліквідність і безпека активів. Разом із тим повна зупинка інвестиційних процесів неминуче призводить до деградації основних засобів,

Цитування: Юрчишена Л. В., Кабаровська О. А. Концептуальні засади реалізації інвестиційного потенціалу підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка промисловості*. 2026. № 2 (114). С. 61—72. <https://doi.org/10.15407/econindustry2026.02.061>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

зниження ефективності виробничих процесів і втрати конкурентних переваг. У цьому контексті виникає гостра необхідність переосмислення концептуальних засад формування та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств, що перебувають у зоні підвищеного ризику, але залишаються критично важливими для національної економіки.

Проблематика формування інвестиційного потенціалу підприємства досліджується як вітчизняними, так і зарубіжними вченими, що зумовлено динамічністю зовнішнього середовища. У сучасних умовах особливої актуальності набуває пошук балансу між потребою в модернізації та мінімізацією ризиків втрати капіталу, що розглядається як одна з ключових проблем фінансового менеджменту (Шинкарук, Барановський, 2023). Фундаментальні аспекти інвестиційного менеджменту, які заклали теоретичне підґрунтя для сучасних досліджень, ґрунтовно висвітлено у праці І. Бланка (Бланк, 2012). Розвиваючи ці положення, сучасні дослідники фокусуються на уточненні сутності самого поняття «інвестиційний потенціал» через призму багатоаспектних підходів. Зокрема, автори роботи (Єпіфанова, Джеджула, Косарук, 2022) виокремлюють ресурсний, імовірнісний, результатний, ринковий, структурний і ємнісний підходи, розглядаючи інвестиційний потенціал як невід’ємну складову економічного потенціалу, що охоплює фінансову, кадрову, виробничу та інноваційну компоненти. Доповнюючи цю класифікацію, Н. Караван та Ю. Голишева порівнюють ресурсний, функціональний, системний, інноваційний та економіко-математичний підходи, обґрунтовуючи доцільність комплексного оцінювання інвестиційного потенціалу з урахуванням як кількісних, так і якісних параметрів діяльності підприємства (Караван, Голишева, 2025).

Ефективність реалізації інвестиційного потенціалу безпосередньо залежить від якості корпоративного управління, що оптимізує розподіл ресурсів і структуру управління (Chen et al., 2025). Важливим аспектом у цьому контексті є мінімізація інформаційної асиметрії, яку в роботі (Bilyay-Erdogan et al., 2022) розглянуто через упровадження принципів екологічної, соціальної та управлінської відповідальності (ESG). Для прийняття виважених фінансових рішень критичною є систематизація чинників впливу, які науковці пропонують групувати за

місцем розташування, характером впливу та можливістю управління, що дозволяє структурувати процес інвестування (Ємельянов, Цейтлін, Зіланов, 2024).

Окремий вектор досліджень присвячено галузевій і регіональній специфіці інвестиційних процесів. Особливості управління фінансами в добувній галузі, що вирізняється високою капіталомісткістю і тривалими термінами окупності, досліджено в статті (Амоша, Стародубцев, 2021). Н. Поліщук та Я. Попадюк аналізують інвестиційні процеси в сільському господарстві, що дає змогу порівняти міжгалузеву динаміку та виявити специфічні ризики реального сектору (Поліщук, Попадюк, 2024). У контексті стратегічного розвитку автори (Юрчишена, Синусик, 2023) обґрунтовують концептуальні підходи до формування фінансових стратегій, спрямованих на підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу.

Особливої актуальності в сучасних умовах набуває дослідження впливу екзогенних шоків на інвестиційну активність. У роботі (Caldara, Iacoviello, 2022) доведено, що зростання геополітичного ризику провокує ефект очікування, спричиняючи скорочення обсягу реальних інвестицій. У цьому ж контексті інші науковці зазначають, що в умовах невизначеності доступ до кредитування звужується, а чутливість інвестицій до внутрішніх грошових потоків зростає (Lu et al., 2020). Глобальні наслідки російсько-української війни для фінансової стабільності розглянуто в публікації (Boungou, Yatié, 2022), тоді як П. Віблій та А. Блавт роблять акцент на складнощах підтримки інвестиційних стратегій безпосередньо в Україні, пропонуючи залучати іноземний капітал через новітні фінансові інструменти (Віблій, Блавт, 2023).

Загалом інвестиційні процеси в Україні сьогодні гальмуються воєнними ризиками та законодавчою недосконалістю (Хома, Воробій, 2024), проте саме інноваційно-інвестиційний потенціал у повоєнний період має стати підґрунтям для відновлення, що потребує синергії зусиль держави та бізнесу (Манн, Махно, 2022). Разом з тим, попри значну кількість напрацювань, трансформація інвестиційного потенціалу стратегічних добувних підприємств в умовах тривалих геополітичних шоків потребує подальшого вивчення.

Незважаючи на значний науковий доробок, недостатньо розробленим залишається питан-

ня методичного забезпечення оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств, що функціонують у безпосередній близькості до зони бойових дій. Наявні методичні підходи неповною мірою враховують специфічний характер воєнних, безпекових, фінансових і кадрових ризиків, які ускладнюють трансформацію фінансових ресурсів у реальні капітальні вкладення. Подальшого розроблення потребує концептуальний підхід, який поєднує управління операційною ефективністю, формування резервів ліквідності та точкове інвестування, спрямоване на забезпечення життєздатності виробництва в умовах воєнного стану.

Метою статті є обґрунтування концептуального підходу до реалізації інвестиційного потенціалу підприємств вугледобувної галузі в умовах воєнного стану та розроблення практичних рекомендацій щодо його застосування.

Інвестиційний потенціал підприємства є складною, багатофакторною категорією, що інтегрує фінансові, матеріально-технічні, кадрові та управлінські ресурси. У традиційному розумінні він визначається як гранична можливість господарюючого суб'єкта здійснювати інвестиційну діяльність за умови ефективного використання всіх наявних ресурсів. Однак в умовах

воєнної економіки акценти зміщуються. Інвестиційний потенціал слід розглядати не лише як можливість розвитку, а як здатність підприємства забезпечувати стійкість, акумулювати фінансові ресурси та спрямовувати їх на критично важливі аспекти відновлення, підтримання безперервності діяльності й модернізації.

Для оцінювання реалізації фінансової складової інвестиційного потенціалу найбільших вугледобувних підприємств проаналізовано їхню частку в сукупному чистому доході галузі у 2021—2025 рр. (див. таблицю). Такий підхід дозволяє визначити не лише масштаб операційної діяльності окремих підприємств, але і рівень концентрації галузі, що має безпосереднє значення для оцінювання ризиків реалізації інвестиційного потенціалу. В умовах воєнного стану висока концентрація ринку посилює інвестиційні ризики, оскільки погіршення безпекової ситуації, логістичні обмеження або призупинення діяльності одного з ключових підприємств можуть суттєво змінювати фінансову базу всієї галузі.

Дані таблиці свідчать про високий рівень концентрації підприємств за чистим доходом. У 2021—2024 рр. провідні позиції стабільно займали ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» та ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське», су-

Динаміка чистого доходу та частки в сукупному чистому доході найбільших підприємств вугледобувної галузі у 2021—2025 рр.

Підприємство	Чистий дохід, млн грн					Частка в сукупному чистому доході галузі, %				
	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	23902	44223	41695	39751	36164	43,5	43,7	39,4	39,7	41,7
ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське»	21005	38470	43778	42005	17130	38,2	38,1	41,3	42,0	19,7
ДП «Львіввугілля»	1484	2064	2351	2051	2989	2,7	2,0	2,2	2,1	3,4
ЗФ «Свято-Варваринська»	5030	8332	11000	11208	—*	9,1	8,2	10,4	11,2	—
Шахта «Білозерська»	1030	3329	2624	2540	747	1,9	3,3	2,5	2,5	0,9
Інші підприємства	2555	4679	4447	2450	29762	4,6	4,6	4,2	2,4	34,3
Сукупний чистий дохід підприємств галузі	55005	101097	105894	100004	86792	100	100	100	100	100

* Офіційні дані щодо суми чистого доходу ЗФ «Свято-Варваринська» за 2025 р. у використаних джерелах відсутні; відповідний обсяг не виокремлено в структурі чистого доходу за 2025 р.

Джерело: складено за даними (Opendatabot. Відкриті дані фінансової звітності підприємств України. <https://opendatabot.ua/open/prices?reason=limitDay5> (дата звернення: 02.04.2026); Top-1000 компаній України. Рейтинг компаній галузі «Добування вугілля». <https://top-1000.com.ua/ratings/year-2024/sector-45> (дата звернення: 02.04.2026); YC.Market. Вугільна промисловість України. <https://youcontrol.market/catalog/vuhilna-promyslovist> (дата звернення: 02.04.2026)).

купна частка яких у чистому доході галузі перевищувала 80 %. Це означає, що фінансова база галузі значною мірою залежала від результатів діяльності двох найбільших підприємств. У контексті інвестиційного потенціалу така концентрація має подвійний ефект: з одного боку, вона свідчить про наявність потужних підприємств, здатних акумулювати значні фінансові ресурси, а з іншого — підвищує вразливість галузі до ризиків, пов'язаних із порушенням діяльності цих підприємств.

У 2025 р. структура галузі суттєво змінилася. Частка ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське» скоротилася з 42,0 % у 2024 р. до 19,7 % у 2025 р., а чистий дохід підприємства зменшився з 42 005 до 17 130 млн грн. Така динаміка відображає не лише фінансове погіршення окремого підприємства, а й прояв системного інвестиційного ризику галузі — залежності реалізації інвестиційного потенціалу від безпечних умов. У січні 2025 р. Група «Метінвест» повідомила про призупинення діяльності Покровської вугільної групи через зміну ситуації на лінії фронту, дефіцит електроенергії та погіршення безпечних умов для співробітників. У той же час виробничі майданчики активу на момент повідомлення залишалися на підконтрольній Україні території. До Покровської вугільної групи належать, зокрема, шахтоуправління «Покровське» та збагачувальна фабрика «Свято-Варваринська».

Показовою є також зміна частки інших підприємств галузі: у 2021—2024 рр. вона коливалася в межах 2,4—4,6 %, тоді як у 2025 р. зросла до 34,3 %. Це зростання не слід трактувати виключно як розширення діяльності менш потужних підприємств. Насамперед воно відображає перерозподіл структури чистого доходу внаслідок скорочення доходів окремих великих виробників, призупинення або обмеження діяльності частини активів, а також відсутності підтверджених окремих даних щодо чистого доходу ЗФ «Свято-Варваринська» за 2025 р. Отже, структурна зміна у 2025 р. свідчить про посилення нестабільності галузевого середовища та посилення ризиків реалізації інвестиційного потенціалу.

ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» упродовж усього періоду зберігало провідну позицію: його частка коливалася в межах 39,4—43,7 %, а у 2025 р. становила 41,7 %. Водночас після різко-

го зростання чистого доходу у 2022 р. до 44 223 млн грн у подальші роки спостерігалось його поступове скорочення — до 36 164 млн грн у 2025 р. Це свідчить, що навіть підприємства, розташовані поза безпосередньою зоною окупації, відчували вплив воєнного стану через логістичні, енергетичні, ринкові та безпекові обмеження. Для інвестиційного потенціалу це означає підвищення невизначеності щодо майбутніх грошових потоків, а отже — посилення ризиків планування довгострокових капіталовкладень.

ДП «Львіввугілля» та ТДВ «Шахта «Білозерська» мали значно менші частки в сукупному чистому доході галузі. Частка ДП «Львіввугілля» у 2021—2025 рр. коливалася в межах 2,0—3,4 %, тоді як частка ТДВ «Шахта «Білозерська» знизилася до 0,9 % у 2025 р. Порівняно з провідними підприємствами ці компанії не визначали загальну структуру галузі, однак їхня динаміка є важливою для розуміння територіальної та операційної неоднорідності вугледобувних підприємств. Саме така неоднорідність зумовлює потребу в диференційованому підході до реалізації інвестиційного потенціалу: для одних підприємств пріоритетом є підтримання ліквідності та безперервності діяльності, для інших — модернізація, відновлення виробничої бази або мінімізація боргового навантаження.

Отже, аналіз чистого доходу та частки підприємств у сукупному чистому доході галузі свідчить, що в умовах воєнного стану її ринкова структура зазнала суттєвих змін. До 2024 р. галузь характеризувалася високою концентрацією навколо двох найбільших підприємств, тоді як у 2025 р. відбувся помітний перерозподіл часток, зумовлений безпековими ризиками та обмеженням діяльності окремих активів. Для оцінювання інвестиційного потенціалу це має принципове значення: високий обсяг чистого доходу відображає масштаб операційної діяльності, але не гарантує здатності підприємства формувати внутрішні джерела фінансування інвестицій. Тому подальший аналіз доцільно спрямувати на зіставлення чистого доходу з показниками чистого прибутку / збитку, що дозволить оцінити не лише наявність інвестиційного потенціалу, але й реальні можливості його реалізації в умовах воєнних ризиків (рис. 1).

Дані рис. 1 свідчать про суттєву диференціацію фінансових результатів найбільших

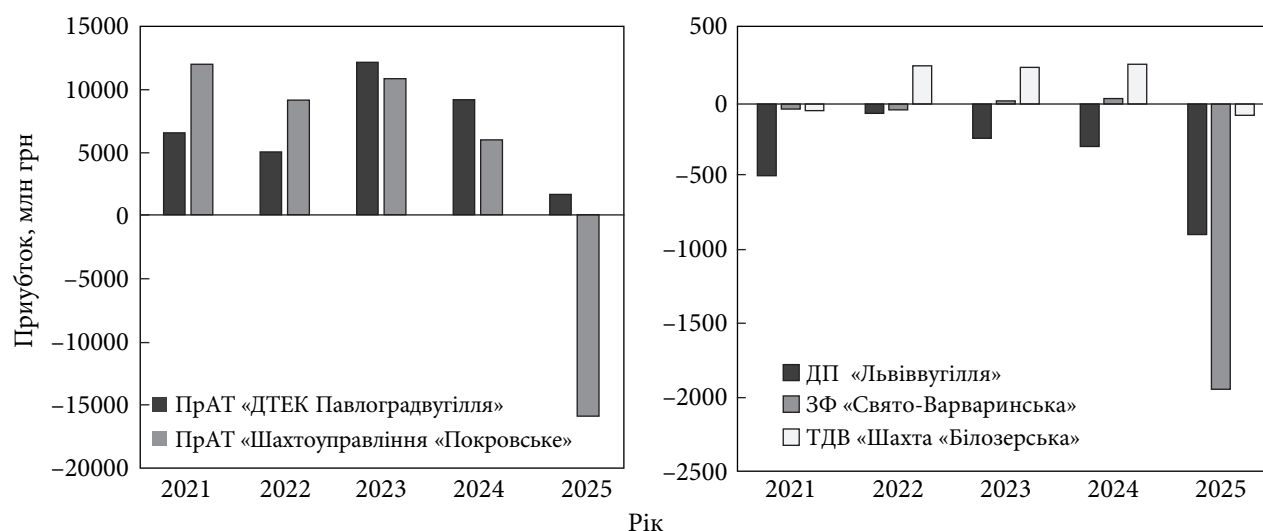

Рис. 1. Динаміка чистого прибутку/збитку найбільших вугледобувних підприємств у 2021—2025 рр., млн грн
Примітка: підприємства розподілено на дві групи через суттєву різницю масштабів чистого фінансового результату

Джерело: складено за даними (Opendatabot. Відкриті дані фінансової звітності підприємств України. <https://opendatabot.ua/open/prices?reason=limitDay5> (дата звернення: 02.04.2026); Топ-1000 компаній України. Рейтинг компаній галузі «Добування вугілля». <https://top-1000.com.ua/ratings/year-2024/sector-45> (дата звернення: 02.04.2026); YC.Market. Вугільна промисловість України. <https://youcontrol.market/catalog/vuhilna-promyslovist> (дата звернення: 02.04.2026)).

підприємств у 2021—2025 рр. Найбільш стійким за показником чистого прибутку у 2021—2024 рр. залишалося ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», однак після пікового значення у 2023 р. (12 114 млн грн) прибуток скоротився до 1 605 млн грн у 2025 р. Це вказує на звуження фінансового резерву підприємства та зменшення можливостей для фінансування інвестицій за рахунок власних джерел.

Найбільш різка негативна зміна характерна для ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське»: після прибуткової діяльності у 2021—2024 рр. підприємство у 2025 р. зазнало збитку 15 998 млн грн. Такий перехід від прибутку до значного збитку пов'язаний із посиленням безпекових, енергетичних та операційних ризиків, погіршенням ситуації в прифронтовому регіоні та призупиненням діяльності Покровської вугільної групи з 14 січня 2025 р. Інші підприємства вибірки мали значно менші фінансові результати, проте їхня динаміка також підтверджує нестабільність галузі. ДП «Львіввугілля» залишалося збитковим протягом усього періоду, а у 2025 р. його збиток збільшився до 925 млн грн. У 2025 р. у зону збитковості перейшли ЗФ «Свято-Варваринська» і ТДВ «Шахта «Білозерська»

Отже, динаміка чистого прибутку / збитку показує, що в умовах воєнного стану інвести-

ційний потенціал підприємств галузі суттєво обмежується не лише скороченням доходів, але і втратою прибутковості. Це знижує здатність підприємств формувати внутрішні джерела фінансування інвестицій, підтримувати модернізацію виробничої бази та реалізовувати довгострокові інвестиційні рішення.

Динаміка чистої рентабельності продажів (далі — рентабельність) підтверджує, що масштаб діяльності підприємств галузі не завжди трансформується у здатність формувати прибуток як внутрішнє джерело інвестування. У 2021—2024 рр. найвищий рівень рентабельності демонструвало ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське», однак його показник знизився з 57,0 % у 2021 р. до 14,2 % у 2024 р., а у 2025 р. набув різко від'ємного значення — -93,4 % (рис. 2). Це свідчить про кардинальне погіршення фінансової результативності та втрату здатності підприємства реалізовувати інвестиційний потенціал за рахунок власного прибутку.

Рентабельність ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» протягом 2021—2024 рр. залишалася додатною і становила 23,0—29,1 %, проте у 2025 р. показник знизився до 4,4 %. Така тенденція вказує на звуження прибутковості навіть у найбільш стійкого підприємства вибірки, що обмежує можливості накопичення внутрішніх

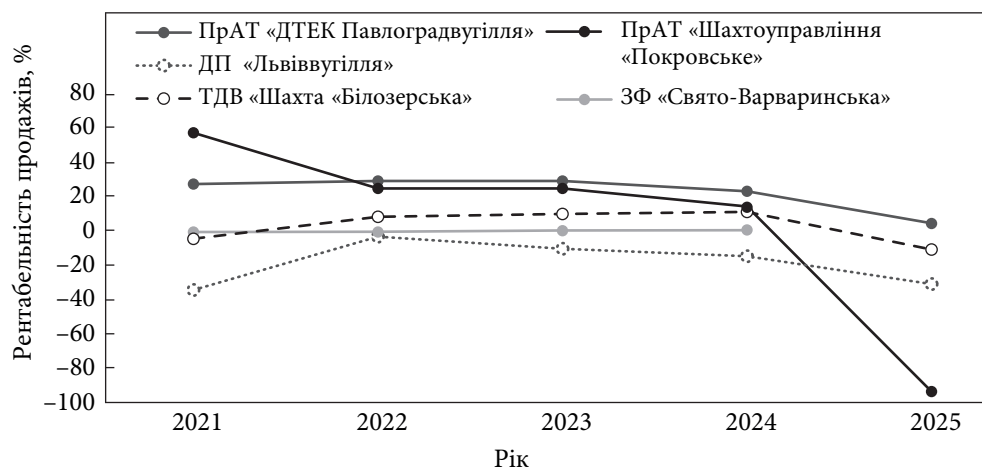

Рис. 2. Чиста рентабельність продажів найбільших вугледобувних підприємств у 2021—2025 рр., %

Джерело: складено за даними (Opendatabot. Відкриті дані фінансової звітності підприємств України. <https://opendatabot.ua/open/prices?reason=limitDay5> (дата звернення: 02.04.2026); Топ-1000 компаній України. Рейтинг компаній галузі «Добування вугілля». <https://top-1000.com.ua/ratings/year-2024/sector-45> (дата звернення: 02.04.2026); YC.Market. Вугільна промисловість України. <https://youcontrol.market/catalog/vuhilna-promyslovist> (дата звернення: 02.04.2026)).

інвестиційних ресурсів. Для інших підприємств характерна нестійка або від'ємна рентабельність. ДП «Львіввугілля» протягом усього періоду залишалося збитковим, ТДВ «Шахта «Білозерська» у 2022—2024 рр. демонструвало додатне значення рентабельності, але в 2025 р. показник набув від'ємного значення (-10,8 %). ЗФ «Свято-Варваринська» у 2021—2024 рр. мала показники, близькі до нульового рівня, що свідчить про обмежену здатність формувати прибуток для інвестиційного розвитку.

Отже, у 2025 р. відбулося різке погіршення прибутковості більшості підприємств вибірки. Для реалізації інвестиційного потенціалу це означає зниження ролі чистого прибутку як джерела фінансування інвестицій і посилення залежності підприємств від ліквідних резервів, зовнішнього фінансування, корпоративної підтримки або державних механізмів відновлення.

Рентабельність активів характеризує здатність підприємства використовувати наявну ресурсну базу для формування чистого фінансового результату. У контексті оцінювання інвестиційного потенціалу цей показник є важливим, тому що дозволяє визначити, наскільки активи підприємства здатні генерувати прибуток і, відповідно, створювати передумови для фінансування інвестиційних процесів (рис. 3).

Дані рис. 3 свідчать про істотне погіршення ефективності використання активів більшості підприємств галузі у 2025 р. ПрАТ «ДТЕК Пав-

лоградвугілля» упродовж усього періоду зберігало додатну рентабельність активів, однак її рівень знизився з 17,6 % у 2023 р. та 11,2 % у 2024 р. до 2,3 % у 2025 р. Це свідчить про збереження здатності активів генерувати прибуток, але водночас вказує на суттєве звуження ефективності використання ресурсної бази та внутрішніх можливостей для інвестування.

Найбільш різка негативна зміна спостерігається у ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське». Якщо у 2021—2024 рр. рентабельність активів залишалася додатною, хоча й поступово знижувалася (з 27,5 до 7,1 %), то у 2025 р. показник набув від'ємного значення — 38,0 %. Це означає, що значна ресурсна база підприємства в умовах погіршення безпекової ситуації та призупинення діяльності окремих активів перестала забезпечувати позитивний фінансовий результат. З позиції інвестиційного потенціалу це свідчить про перехід від фази його реалізації до його збереження та мінімізації втрат.

Для ДП «Львіввугілля» характерна стійко від'ємна рентабельність активів упродовж усього періоду, що свідчить про обмежену ефективність використання ресурсної бази та низьку здатність до формування власних інвестиційних ресурсів. ТДВ «Шахта «Білозерська» у 2022—2024 рр. демонструвала додатну рентабельність активів на рівні 12,7—14,5 %, однак у 2025 р. також перейшла до від'ємного значення (-4,0 %), що вказує на погіршення

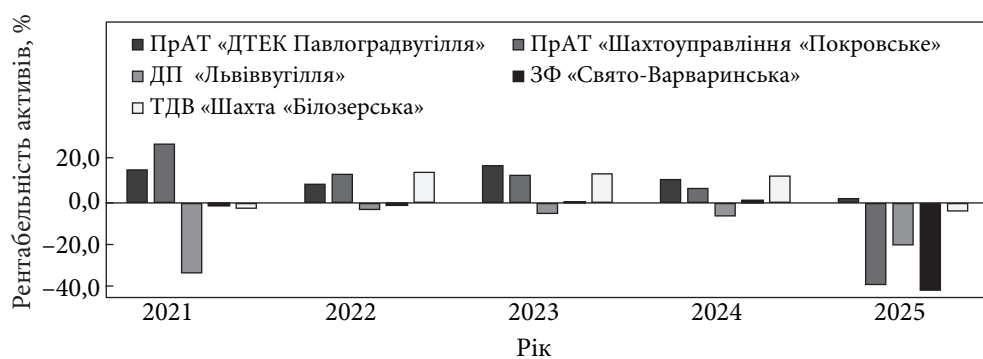

Рис. 3. Рентабельність активів найбільших вугледобувних підприємств у 2021—2025 рр., %

Примітка. Показник рентабельності активів ЗФ «Свято-Варваринська» за 2025 р. не відображено через його екстремально від'ємне значення (–3035,4 %), що суттєво викривляє масштаб візуалізації

Джерело: складено за даними (Opendatabot. Відкриті дані фінансової звітності підприємств України. <https://opendatabot.ua/open/prices?reason=limitDay5> (дата звернення: 02.04.2026); Top-1000 компаній України. Рейтинг компаній галузі «Добування вугілля». <https://top-1000.com.ua/ratings/year-2024/sector-45> (дата звернення: 02.04.2026); УС.Market. Вугільна промисловість України. <https://youcontrol.market/catalog/vuhilna-promyslovist> (дата звернення: 02.04.2026)).

фінансової результативності активів в умовах воєнних ризиків.

Особливої уваги потребує ЗФ «Свято-Варваринська», для якої у 2025 р. зафіксовано екстремально від'ємну рентабельність активів (–3035,4 %). Такий показник є наслідком поєднання значного збитку з дуже низькою величиною активів. Водночас він підтверджує різке погіршення фінансово-ресурсної спроможності підприємства та суттєве обмеження можливостей реалізації інвестиційного потенціалу за рахунок власної ресурсної бази.

Отже, аналіз рентабельності активів свідчить, що у 2025 р. відбулося не лише зниження прибутковості підприємств, а й погіршення ефективності використання їхньої ресурсної бази. Для оцінювання інвестиційного потенціалу це має принципове значення: наявність активів сама по собі не гарантує здатності до інвестування, якщо ці активи не генерують достатнього фінансового результату. В умовах воєнного стану основними обмеженнями реалізації інвестиційного потенціалу стають безпекові ризики, порушення операційної діяльності, зниження прибутковості активів і зменшення внутрішніх джерел фінансування інвестицій.

Структуру реалізації інвестиційного потенціалу підприємств вугледобувної галузі в умовах воєнного стану наведено на рис. 4.

Реалізація інвестиційного потенціалу вугледобувних підприємств формується під впливом внутрішніх передумов і зовнішніх умов. До вну-

трішніх передумов належать фінансові ресурси, фінансові результати, виробнича база / активи та людський капітал, які визначають здатність підприємств акумулювати ресурси, підтримувати виробничий цикл і фінансувати інвестиційні рішення. Зовнішні умови реалізації охоплюють ринкові можливості та обмеження, а також воєнні ризики, що можуть стримувати трансформацію наявних ресурсів у реальні інвестиції.

Особливого значення в умовах воєнного стану набуває людський капітал, оскільки дефіцит кваліфікованого персоналу, зумовлений міграцією та мобілізацією, обмежує здатність підприємств підтримувати виробничу безперервність, освоювати нові технології та ефективно використовувати наявні фінансові ресурси. У цьому контексті кадрова складова стає одним із лімітуючих чинників реалізації інвестиційного потенціалу підприємств.

З урахуванням виявлених чинників і результатів аналізу запропоновано концептуальний підхід до реалізації інвестиційного потенціалу вугледобувних підприємств в умовах воєнного стану (рис. 5). Його логіка ґрунтується на поєднанні фінансово-ресурсної оцінки підприємств із диференціацією інвестиційних рішень залежно від рівня фінансової стійкості, безпекових ризиків, ліквідності, прибутковості й ефективності використання активів. Такий підхід дозволяє розмежувати інвестиційні пріоритети підприємств, які зберігають здатність до розвитку, і підприємств,

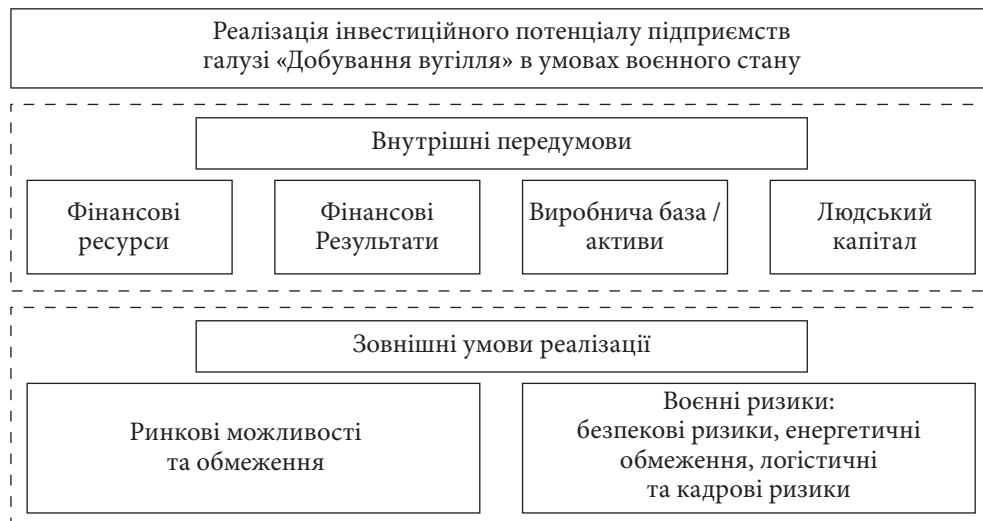

Рис. 4. Структурно-логічна схема реалізації інвестиційного потенціалу вугледобувних підприємств в умовах воєнного стану
Джерело: розроблено авторами.

для яких першочерговими завданнями є підтримання життєздатності та мінімізація втрат.

Метою запропонованого концептуального підходу є забезпечення резильєнтності, фінансової стійкості, операційної безперервності та здатності підприємств реалізовувати інвестиційний потенціал в умовах воєнних ризиків. На відміну від підходів, орієнтованих переважно на нарощування інвестиційної активності, цей підхід ураховує, що в умовах воєнного стану реалізація інвестиційного потенціалу може мати різні пріоритети: від збереження виробничої життєздатності до поступового відновлення інвестиційної активності та модернізації.

Принципами реалізації інвестиційного потенціалу визначено резильєнтність, адаптивність, прозорість, оптимальність, ліквідність і системність. Резильєнтність передбачає здатність підприємства витримувати воєнні, енергетичні, логістичні та кадрові шоки й відновлювати діяльність після їхнього впливу. Адаптивність означає здатність змінювати інвестиційні пріоритети відповідно до безпекової ситуації та фінансових можливостей. Прозорість забезпечує обґрунтованість і контрольованість інвестиційних рішень, оптимальність — пошук балансу між витратами, ризиками й очікуваним результатом, ліквідність — наявність фінансового резерву для оперативного реагування, а системність — узгодження фінансових, виробничих і кадрових складових інвестиційного потенціалу.

Завданнями реалізації інвестиційного потенціалу є: аналіз фінансово-ресурсної спроможності підприємств; забезпечення пріоритету безпеки виробництва; формування ліквідних резервів; підтримання або модернізації виробничої бази; підвищення ефективності використання активів. Таке формулювання завдань безпосередньо пов'язане з результатами аналізу, який засвідчив, що високий чистий дохід або значна ресурсна база не гарантують спроможності підприємства реалізовувати інвестиційний потенціал без прибутковості, ліквідності й ефективного використання активів.

До методів та інструментів реалізації інвестиційного потенціалу віднесено фінансове планування, сценарне інвестиційне прогнозування, моніторинг ліквідності та боргового навантаження, контроль ефективності використання активів і оцінювання інвестиційних ризиків. Їх застосування дозволяє не лише оцінити поточний стан підприємства, а й визначити рівень інвестиційних рішень, який є доцільним в умовах конкретного поєднання фінансових можливостей і воєнних обмежень.

У межах запропонованого підходу виокремлено три рівні реалізації інвестиційного потенціалу. Базовий рівень спрямований на забезпечення безпеки діяльності, підтримання критичної інфраструктури, енергетичної автономності та стабільного функціонування підприємства. Він є пріоритетним для підприємств зі збитковістю,

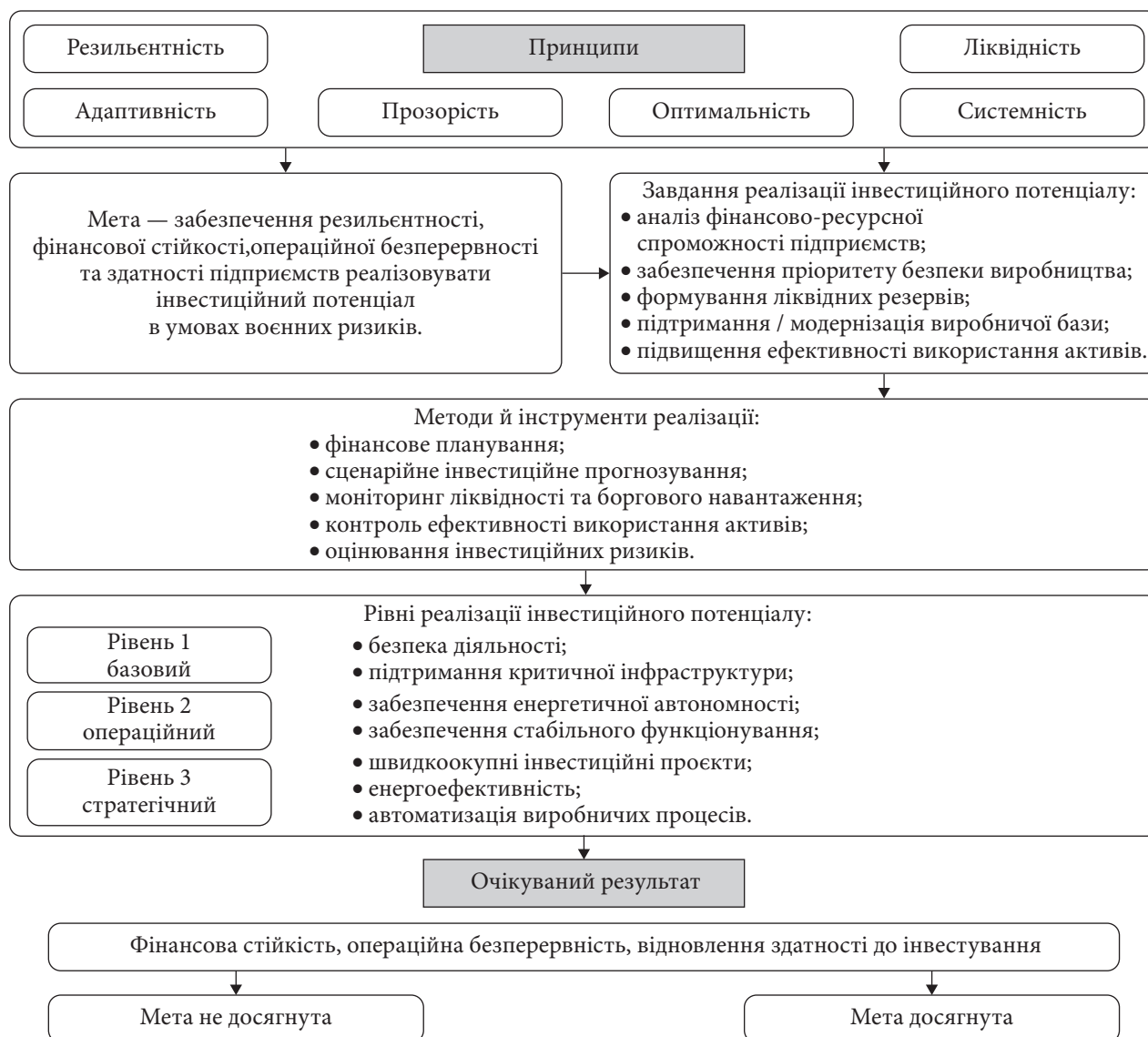

Рис. 5. Концептуальний підхід до реалізації інвестиційного потенціалу вугледобувних підприємств в умовах воєнного стану
Джерело: розроблено авторами.

низькою рентабельністю активів, обмеженою ліквідністю або високим рівнем безпекових ризиків. Операційний рівень передбачає підтримання та відновлення виробничої бази, ремонт і оновлення обладнання, забезпечення виробничої безперервності та підготовку умов для поступового відновлення інвестиційної активності. Стратегічний рівень орієнтований на швидкоокупні інвестиційні проекти, енергоефективність та автоматизацію виробничих процесів, що можуть забезпечити довгострокове відновлення конкурентоспроможності підприємств.

Очікуваним результатом застосування концептуального підходу є досягнення фінансової

стійкості, операційної безперервності та відновлення здатності підприємств до інвестування. Якщо поставлена мета не досягається, то управлінські рішення мають бути переглянуті через коригування інвестиційних пріоритетів, посилення ліквідних резервів, зміну сценаріїв фінансування або перенесення частини інвестиційних проектів на період стабілізації безпекової ситуації. Якщо мета досягнута, то підприємство може поступово переходити від базового рівня реалізації інвестиційного потенціалу до операційного та стратегічного.

Практична цінність запропонованого підходу полягає в тому, що він дозволяє адаптувати

інвестиційні рішення до фактичного фінансового стану підприємств та рівня воєнних ризиків. Для підприємств, які зберігають прибутковість і здатність активів генерувати позитивний фінансовий результат, доцільним є поступовий перехід до операційного та стратегічного рівнів реалізації інвестиційного потенціалу. Для підприємств зі збитковістю, від'ємною рентабельністю продажів або активів, а також із високими безпековими ризиками пріоритетним є базовий рівень, орієнтований на збереження життєздатності, мінімізацію втрат і формування передумов для майбутнього відновлення інвестиційної активності.

Висновки

Встановлено, що інвестиційний потенціал доцільно розглядати не лише як сукупність фінансових, виробничих і трудових ресурсів, але і як здатність підприємств трансформувати ці ресурси у фінансову стійкість, операційну безперервність, модернізацію виробничої бази та відновлення інвестиційної активності в умовах безпекових, енергетичних, логістичних і кадрових ризиків.

Аналіз найбільших підприємств галузі у 2021—2025 рр. засвідчив високу концентрацію чистого доходу та суттєву диференціацію фінансової результативності. Доведено, що високий масштаб операційної діяльності не гарантує здатності підприємств реалізовувати інвестиційний потенціал, оскільки ключовими обмеженнями є втрата прибутковості, зниження чистої рентабельності продажів і погіршення рентабельності активів.

Новизна запропонованого підходу полягає в уточненні логіки оцінювання реалізації інвести-

ційного потенціалу через поєднання показників масштабу діяльності, фінансової результативності й ефективності використання ресурсної бази. Такий підхід дозволяє оцінювати не лише наявність ресурсів, а й реальну здатність підприємств трансформувати чистий дохід, активи і фінансові ресурси у прибутковість, ліквідність, операційну безперервність та інвестиційні рішення.

Запропонований концептуальний підхід ґрунтується на принципах резильєнтності, адаптивності, прозорості, оптимальності, ліквідності та системності. Його практична цінність полягає в можливості диференціювати інвестиційні рішення залежно від фінансового стану підприємства, рівня воєнних ризиків, прибутковості, ліквідності та ефективності використання активів. Для фінансово стійких підприємств доцільним є перехід до операційного та стратегічного рівнів реалізації інвестиційного потенціалу, тоді як для збиткових або ризикових пріоритетним має бути базовий рівень, спрямований на збереження життєздатності та мінімізацію втрат.

Упровадження концептуального підходу сприятиме реалізації інвестиційного потенціалу підприємств в умовах воєнного стану, оскільки дозволяє обґрунтовувати інвестиційні пріоритети, коригувати рішення відповідно до рівня ризиків, формувати ліквідні резерви та забезпечувати поетапне відновлення виробничого потенціалу. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення інструментарію динамічного оцінювання інвестиційного потенціалу з використанням цифрового моніторингу, сценарного моделювання інвестиційних циклів з урахуванням територіальних, безпекових і виробничих ризиків.

ЛІТЕРАТУРА

- Амоша О. І., Стародубцев В. В. Стан та перспективи розвитку вугільної промисловості України. *Економіка промисловості*. 2021. № 1 (93). С. 5—22. <https://doi.org/10.15407/econindustry2021.01.005>
- Бланк І. О. Управління формуванням капіталу. Київ : Ніка-Центр, 2012. 512 с.
- Віблій П. І., Блават А. А. Інвестиційний потенціал України в умовах війни. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 82, № 3. С. 80—89. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03.080
- Смельянов О., Цейтлін І., Зіланов Ю. Чинники формування та показники оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2024. № 19 (38). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-03)
- Епіфанова І., Джеджула В., Косарук О., Сауляк А. Управління інвестиційним потенціалом підприємств харчової промисловості. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 8—17. <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.8.17>
- Караван Н., Голишева Ю. Порівняльний аналіз підходів до визначення сутності інвестиційного потенціалу підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2025. № 1 (115). С. 9—15. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-1-1>
- Манн Р. В., Махно С. В. Інноваційно-інвестиційний потенціал підприємств України: умови збереження та розвитку в повоєнний період. *Економічний простір*. 2022. № 182. С. 144—148. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-23>

- Поліщук Н. В., Попадюк Я. А. Сучасний стан розвитку та інвестування сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-49>
- Хома І. Б., Воробій Х. Р. Інвестування в Україні під час війни та перспективи інвестиційних процесів у післявоєнний час. *Галицький економічний вісник*. 2024. Т. 86. № 1. С. 84—89. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.084
- Шинкарук Л. В., Барановський І. В. Інвестиційна діяльність в Україні в умовах воєнного стану: тенденції та перспективи. *Економіка та держава*. 2023. № 4. С. 12—18. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2023.4.12>
- Юрчишена Л., Синусик А. Концептуальні підходи до вдосконалення фінансової стратегії розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-67>
- Bilyay-Erdogan S. Corporate ESG engagement and information asymmetry: the moderating role of country-level institutional differences. *Journal of Sustainable Finance & Investment*. 2022. P. 1—37. <https://doi.org/10.1080/20430795.2022.2128710>
- Boungou W., Yatié A. The impact of the Russia–Ukraine war on stock markets: Evidence from across the globe. *Applied Economics Letters*. 2022. Vol. 29, No. 20. P. 1872—1876. URL: <http://bordeauxeconomicswp.u-bordeaux.fr/2022/2022-06.pdf>
- Caldara M., Iacoviello M. Measuring Geopolitical Risk. *American Economic Review*. 2022. Vol. 112, No. 4. P. 1194—1225. <https://doi.org/10.1257/aer.20191823>
- Chen K., Li C., Xiang Y., Jia X. Drivers of corporate governance: The impact of social trust and investment efficiency. *International Review of Financial Analysis*. 2025. Vol. 1—8, P. A. Art. 104676 <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2025.104676>
- Lu Z., Gozgor G., Huang M., Lau C. K. The Impact of Geopolitical Risks on Financial Development: Evidence from Emerging Markets. *Journal of Competitiveness*. 2020. Vol. 12, No. 1. P. 93—107. <https://doi.org/10.7441/joc.2020.01.06>
- Надійшла до редакції 14.04.2026
Прийнята до друку 06.05.2026
Опублікована: 29.06.2026

REFERENCES

- Amosha, O. I., & Starodubtsev, V. V. (2021). State and prospects of development of the coal industry of Ukraine. *Ekon. promysl.*, 1(93), 5—22. <https://doi.org/10.15407/econindustry2021.01.005> [in Ukrainian].
- Blank, I. O. (2012). *Capital formation management*. Kyiv : Nika-Center [in Ukrainian].
- Viblyi, P. I., & Blavt, A. A. (2023). Investment potential of Ukraine in wartime conditions. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, 82(3), 80—89. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03.080 [in Ukrainian].
- Yemelianov, O., Tseitlin, I., & Zilanov, Yu. (2024). Factors of formation and indicators for assessing the investment potential of enterprises. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriya Ekonomika*, 19(38). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-03) [in Ukrainian].
- Yepifanova, I., Dzhedzhula, V. Ya., Kosaruk, O., & Sauliak, A. (2022). Management of investment potential of food industry enterprises. *Innovation and Sustainability*, 2, 8—17. <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.8.17> [in Ukrainian].
- Karavan, N., & Holysheva, Yu. (2025). Comparative analysis of approaches to defining the essence of investment potential of an enterprise. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya Ekonomichni nauky*, 1(115), 9—15. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-1-1> [in Ukrainian].
- Mann, R. V., & Makhno, S. V. (2022). Innovation and investment potential of Ukrainian enterprises: Conditions for preservation and development in the post-war period. *Ekonomichnyi prostir*, 182, 144—148. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-23> [in Ukrainian].
- Polishchuk, N. V., & Popadiuk, Ya. A. (2024). Current state of development and investment of agricultural enterprises. *Ekonomika ta suspilstvo*, 68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-49> [in Ukrainian].
- Khoma, I. B., & Vorobii, Kh. R. (2024). Investment in Ukraine during the war and prospects of investment processes in the post-war period. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, 86(1), 84—89. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.084 [in Ukrainian].
- Shynkaruk, L. V., & Baranovskyi, I. V. (2023). Investment activity in Ukraine under martial law: Trends and prospects. *Ekonomika ta derzhava*, 4, 12—18. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2023.4.12> [in Ukrainian].
- Yurchyshena, L., & Synusyk, A. (2023). Conceptual approaches to improving the financial strategy of enterprise development. *Ekonomika ta suspilstvo*, 57. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-67> [in Ukrainian].
- Bilyay-Erdogan, S. (2022). Corporate ESG engagement and information asymmetry: The moderating role of country-level institutional differences. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 1—37. <https://doi.org/10.1080/20430795.2022.2128710>
- Boungou, W., & Yatié, A. (2022). The impact of the Russia–Ukraine war on stock markets: Evidence from across the globe. *Applied Economics Letters*, 29(20), 1872—1876. <https://bordeauxeconomicswp.u-bordeaux.fr/2022/2022-06.pdf>
- Caldara, M., & Iacoviello, M. (2022). Measuring geopolitical risk. *American Economic Review*, 112(4), 1194—1225. <https://doi.org/10.1257/aer.20191823>
- Chen, K., Li, C., Xiang, Y., & Jia, X. (2025). Drivers of corporate governance: The impact of social trust and investment efficiency. *International Review of Financial Analysis*, 1—8(A), 104676. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2025.104676>
- Lu, Z., Gozgor, G., Huang, M., & Lau, C. K. (2020). The impact of geopolitical risks on financial development: Evidence from emerging markets. *Journal of Competitiveness*, 12(1), 93—107. <https://doi.org/10.7441/joc.2020.01.06>

Received: 14.04.2026

Accepted: 06.05.2026

Published: 29.06.2026

Liudmyla V. Yurchyshena, Doctor of Economic Science, Associate Professor

E-mail: l.yurchishena@donnu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-5904-0758>

Olena A. Kabarovska, Student

E-mail: kabaroolena@icloud.com; <https://orcid.org/0009-0009-5544-3814>

Vasyl' Stus Donetsk National University

21 600-richchia St., Vinnytsia, 21000, Ukraine

CONCEPTUAL PRINCIPLES FOR IMPLEMENTING THE INVESTMENT POTENTIAL OF ENTERPRISES UNDER MARTIAL LAW

The article substantiates the applied principles of assessing and implementing the investment potential of enterprises under martial law, with a focus on the coal mining industry. Investment potential is interpreted not only as a set of available financial, production, and labor resources, but also as the ability of enterprises to transform these resources into financial stability, operational continuity, modernization of the production base, and restoration of investment activity under conditions of heightened security, energy, logistical, and personnel-related risks. The study analyzes the largest enterprises in the coal mining industry for the period 2021—2025. The assessment is based on indicators that characterize the scale of operations, financial performance, and efficiency of resource use, including net revenue, net profit/loss, net profit margin, and return on assets. The results show that a high level of net revenue does not automatically ensure the ability of enterprises to implement their investment potential. The key constraints are loss of profitability, deterioration in the efficiency of asset use, growing uncertainty of future cash flows, and the impact of war-related risks on production continuity. Particular attention is paid to structural changes in the industry caused by the deterioration of the security situation and the suspension or restriction of operations at certain production assets. The analysis confirms that enterprises with significant market shares may rapidly lose their capacity for self-financing investment if profitability declines or assets cease to generate a positive financial result. This highlights the need to assess investment potential not only through the availability of resources, but also through the real ability of enterprises to convert these resources into investment decisions. The article proposes a conceptual approach to implementing the investment potential of coal mining enterprises under martial law. The approach is based on the principles of resilience, adaptability, transparency, optimality, liquidity, and systemic coordination. It provides for the differentiation of investment decisions into basic, operational, and strategic levels, depending on the financial condition of the enterprise, profitability, liquidity, efficiency of asset use, and level of war-related risks. The practical value of the proposed approach lies in its ability to support the prioritization of investment decisions, the formation of liquidity reserves, the reduction of capital loss risks, and the gradual restoration of production and investment activity in the post-war period.

Keywords: investment potential, financial resources, net revenue, net profit, war risks, financial stability, investment decisions.